СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LVI. Ч. 16. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, середа, 21-го січня 1948. No. 16. JERSEY CITY and NEW YORK, Wednesday, January 21, 1948. VOL. LVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧ. ДЕРЖ. АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗАКОРДОНОМ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE U. S. of AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

НЕДОСТАЧА НАФТИ ЗАГРОЗОЮ ПРИ ОБОРОНІ АМЕРИКИ

Вашинґтон 19 січня. — Найвищі військові кола дуже побоюються за недостачу нафти для стратегічних цілей Америки, як це виявив секретар оборони Джеймс Форестал перед підкомісією палати для Збройної Сили. Він звернув увагу на велетенське запотребування нафти в новій війні, яке буде вдвоє вище ніж запотребування в останній війні. На випадок війни треба буде постачати з Америки кожного дня найменше по 2,000,000 барилок земного олію більше ніж це було за попередньої війни.

Форестал заговорив теж про вороже наставлення арабів до Злучених Держав внаслідок поділу Палестини, а це наставлення може відтяти Америці постачання нафти з Близького Сходу. Член підкомісії В. Стерлинґ Кол запитався його, чи наше відношення до мусулманського світу, не стало більше загрожене внаслідок рішення Обєднаних Держав поділити Палестину і чи наші нафтові проводи на Близькому Сході не можуть бути відтяті? На це Форестал сказав: „Моя відповідь звучить: так!" Тоді запитався конгресмен Шорт „Чи про це нема жадного сумніву?" — „Так, нема жадного". потвердив Форестал.

ПЛЯН МАРШАЛА СТРИМАЄ ІНФЛЯЦІЮ — БАРУК.

Вашинґтон. — Звісний дорадник президента Рузвелта, Бернард Барук, підтримав думку відбудови світу через ухвалення Пляну Маршала. Коли б цей Плян був прийнятий, говорив Барук перед сенатською комісією закордонних справ, то впродовж двох років були б покладені основи під постійний лад і мир на світі. Треба лише, щоб країни, які беруть участь у програмі видужання Европи, працювали так завзято, як працювали для вигри у війні. Щоб це осягнути, треба наперед заставити Америку бути готовою на мир і розвинути світову стратегію Америки для встановлення миру. Коли ми отворимо Америку як ринок для світових сирівців і заплатимо американцям за працю понад звичайний час, то в такий спосіб ми спонукаємо до акції велетенську енергію народів, які змагають до високих цілей і трудяться для них у поті чола — оце заохочуючі думки Барука. У справі податків Барук сказав, що їх треба ще вибирати два роки так, як тепер, а опісля можна буде їх знижувати впродовж 5 років. Треба теж, щоб фармері знизили ціни на свої продукти в заміну за трирічну ґарантію постійних цін. Так само не треба підвищувати цін продуктів ані робітничих платень. Оце все причиниться до стримання інфляції.

ЗАКОНОПРОЄКТ ДЛЯ ПАЙКУВАННЯ МЯСА.

Вашинґтон. — Республиканці внесли в обох палатах конгресу бил, який уповажнює президента Трумана відновити пайкування мяса на такий лад, як це було під час війни, одначе з застороґою, щоб конгрес теж мав право сказати своє слово. У палаті поставив відповідний внесок Джейкоб К. Джевитс, а в сенаті Ралф Фландерс.

ЗА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ЧУЖИНЦІВ В ОКУПАЦІЙНІЙ АРМІЇ.

Вашинґтон. — Сен. Генрі Кабот Ладж зголосив бил, на підставі якого американська армія могла б приймати чужинців у віці 18-35 років до служби для окупаційних цілей заморем. Як причину до того подає сенатор недостачу американських добровольців і неохоту конгресу ухвалити закон про примусову військову службу.

ПОМЕР ОСНОВНИК ПІДПРИЄМСТВА РОЗСИЛКИ ЧУЖОМОВНИХ ГАЗЕТ.

Ню Йорк. — Морис Айзенман, президент і один з основників Метрополитен Нюз Компані, помер у віці 74 літ в шпиталі Бет Ізраель. Він був довгі роки діяльний як сіоніст. Народився в Білостоці, на Білій Русі, приїхав до Америки 1888 р. і тут почав продавати газети. У 1897 році помагав заложити великий жидівський щоденник „Форвертс", а потім приступив до заложення підприємства для розсилки газет під назвою „Метрополитен Нюз Компані". Це підприємство мало майже монополь при розсилці так званих „чужомовних газет", між іншими теж й українських, по кіосках Ню Йорку й околиці.

КОМІТЕТ ДЛЯ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЗАМОРЕМ.

Вашинґтон. — У Білому Домі відбулося зібрання основників комітету Міжнародний Фонд Допомоги Дітям Заморем, складеного з 60 членів. Предсідницею фонду вибрана пані Освалд Лорд з Ню Йорку. З Фонду призначено $34,000,000 для різних допомогових добровільних комітетів, коли буде переведена кампанія. В кампанії має взяти теж участь Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет у Филаделфії.

Конгрес ухвалив нові фонди на програму „Голос Америки"

Вашинґтон, 19 січня. — Конгрес одобрив законопроект для виасигнування більших фондів на радієву програму „Голос Америки" і вислав його до Білого Дому для підпису президента. Ціллю того закону є уможливити на великі розміри постійне розголошування правди про Америку у відповідь на наклепи проти неї, поширювані советською пропаґандою. Рішення в палаті репрезентантів запало одноголосно сьогодні, а в сенаті прийнято бил одноголосно ще в пятницю минулого тижня. Замітний факт, що ні в палаті ні в сенаті не було ніякої дискусії над цим проектом тепер, хоч перед кількома місяцями більшість конгресу повалила його при голосуванні. У законопроекті передбачені такі засоби, як виміна студентів з закордоном, закладання бібліотек в чужих країнах, висилання технічних спеціялістів закордон і т.п. Ці агенди будуть підлягати секретаріятові стейту.

СВОБОДА ЗАЛЕЖНА ВІД АМЕРИКАСЬКОЇ ДОПОМОГИ — СЕН. НОВЛЕНД.

Вашингтон. — На зібранні Краєвого Республиканського Комітету виголосив ключеву промову сен. Вилйем Ф. Новленд, який у засаді прийняв допомогу закордонном країнам, пляновану Злученими Державами, одначе не розглядав подробиць адміністрації фондів. „Як держава ми не можемо завернути до ізоляції, так, як не може дозріла людина повернутися до дитячих літ. Ми не можемо й не сміємо відвернутися спиною до решти світу. Коли ми це зробимо, тоді світло людської свободи згасне, й одного дня, в недалекій майбутності, з темноти, яка повстане внаслідок того, хтось вдарить ножем, або вистрілить кулею, щоб нас замордувати" — говорив Новленд.

АМЕРИКА СТУДІЮЄ ЗАЗИВ ДЛЯ НЕГАЙНОЇ ДОПОМОГИ НІМЕЧЧИНІ.

Вашинґнтон. — Департамент стейту і армії взяли під негайну застанову зазив британського міністра закордонних справ Ернеста Бевина, щоб до Німеччини вислати більші харчові припаси і так недопустити до вибуху голодових заворушень. Харчове положення погіршилося значно в британській окупаційній смузі, а це стало причиною страйкових заворушень в Рурщині.

Департамент стейту бере теж під застанову протест організації „Комон Коз", в якому сказано, щоб дальше не руйнувати німецьких фабрик, бо це стає причиною зубожіння країни і не дозволяє до господарської відбудови.

Американці звільнили інтернованих вояків УПА.

СОВЄТИ И ПОЛЬЩА ДОМАГАЛИСЯ ЇХ ВИДАЧІ.

Франкфурт над Майном, Німеччина, 19. січня. (АП). — Головна квартира американських констабулярних (поліційних) військ сьогодні повідомила, що 200 старшин і вояків Української Повстанчої Армії, які з кінцем минулого року зі зброєю в руках пробилися з окупованої большевиками території України через Польщу і Чехословаччину в американську зону Німеччини і там були інтерновані, вже звільнені та приміщені в таборах переміщених осіб. В таборах інтернованих вони були кілька місяців аж доки американські військові власті не вирішили що з ними зробити. З головної квартири констрабулярних військ заявили, що наскільки їм відомо, Советський Союз і Польща домагались видачі інтернованих.

Повідомлення Асошійетед Прес це перше офіціяльне повідомлення про долю інтернованих в західній зоні Німеччини бійців УПА, що їх рейд по опанованій большевиками східній Европі минулого літа був викликав справжню сензацію в світі та кілька політичних кріз головно в Чехословаччині. Того самого дня, як наспіла вістка про інтернування першого відділу УПА в американській зоні, Український Конгресовий Комітет Америки був звернувся телеграмами до департаменту стейту у Вашинґтоні та до американського головнокомандуючого в Німеччині, ген. Л. Д. Клея, прохаючи права азилю для інтернованих. У відповідь на це ген. Клей і департамент стейту повідомили УККомітет, що до інтернованих застосується відповідні міжнародні права. Щодо їх дальшої долі від деякого часу кружляли всілякі повідомлення, а Шикаґо Дейлі Трибюн з 7-го січня подала під заголовком „Американці допомогли втекти 200 українським постанцям" таку кореспонденцію свого дописувача Г. Доуста з Мюнхену:

Двісті вояків Української Повстанської Армії „втекли з увязнення" американської поліції. „Втекли" — це урядова верзія закінчення їхнього увязнення, що було причиною турбот для американсько-советських стосунків. Згідно з Потсдамським договором ЗДА зобовязалися не давати схоронища втікачам — російським громадянам. Щодо балтійських народів, департамент стейту відмовився визнати, що Естонію, Латвію і Литву вже проковтнув російський медвідь. Щодо українців, про це з неофіційного джерела повідомлено:

„Чотири місяці тому озброєний відділ зі 112 українців під проводом їхнього підпольного отамана прибув до прикордонної станції американської поліції. Менші групи зголосилися кілька днів пізніше. Вони заявили, що одержали наказ зголоситись до американського командування та до воєнних обовязків проти росіян. Вони говорили, що вони вийшли з боротьби в Україні та перейшли Польщу і Чехословаччину, зводячи подорозі кілька боїв з червоними військами.

„Цих новопришельців роззброєно та приміщено в бувших німецьких військових бараках в Деґендорфі. Між Вашинґтоном і Москвою навязались переговори щодо дальшої їх долі. Новопришельці одержали медичну обслугу для лікування віднесених в боях ран, направлено їхнє подерте взуття і одяг та приділено їм військові харчові пайки.

„Кілька днів тому цим українцям сказано, що вони мають вернутися додому. Їх навантажено в поліційні автомашини та повезено в напрямку чеського кордону. Недалеко кордону авта зупинилися і людей запитано, чи вони не мали б бажання пройтися по лісі. Вони зрозуміли натяк і негайно зникли в кущах. Деякі з них потайки дістались до таборів переміщених осіб в Німеччині. В американській та британській зонах є біля 14,000 протикомуністичних українців" — закінчив свою реляцію кореспондент Шикаґо Дейлі Трибюн.

ТАРАСЕНКО ТУПЦЮЄ ЗА ҐРОМИКОМ.
Совєти відмовляються від співпраці в справі атомової енергії.

Лейк Соксес, Н. Й., 19. сішня. — Сьогодні тут відбулося перше в цьому році засідання Комісії О.Д. до справ атомової енергії, на якому заторкнено знову справу створення відповідної міжнародної агенції, що перебрала б на себе цю контролю. Докищо, вислухано в цьому напрямку опінії адміністративних спеціялістів з поодиноких країн. Советський Союз відкинув запрошення вислати теж своїх а Ґромико заявив, що наради над цею справою є зайвою „витратою часу". За Ґромиком та його заступником проф. Скобельциним негайно підтягнув Василь Тарасенко, заявляючи від імені України, що не має глузду висилати спеціялістів, як довго не досягнено основного порозуміння в справі контролі атомової енергії.

ТУРБОТИ У ЗВЯЗКУ ЗІ ЗДОРОВЯМ БЕНЕША.

Прага, Чехословаччина, 19. січня. — В останньому часі поширюються найрізноманітніші поголоски у звязку зі здоровям президента Бенеша. Особи, що стоять близько чехословацького президента, стверджують, що стан його здоровя починає бути щораз більше критичний, хоча Бенеш має ще „тільки" 64 роки. Тут йдеться не тільки про саме здоровя Бенеша, але головно про всілякі можливості змін в положенні країни, якщоб Бенеша не стало, або якщоб він мусів залишити активну участь в політичному житті. Особа Бенеша була досі ще одною з найбільших перешкод для повного захоплення влади комуністами.

БИТВА ЗА НІМЕЧЧИНУ

Берлін, 20 січня.—Тут загально вважається, що на найближчому засіданні Контрольної Ради Союзників, що є сьогодні верховною владою для цілої Німеччини, зведеться справжня дипломатична битва за Німеччину, від вислiду якої може залежати не тільки доля цеї країни, але й дальший курс міжнародної політики. Вважається, що советський головнокомандуючий, маршал Соколовський, видвигне категоричну справу евакуації Берліна західними союзниками як наслідок злуки американсько-британської окупаційних зон та створення для них уряду без апробати Совєтів. Америка й Британія рішені не тільки повністю боронити своїх позицій, але їх ще дальше скріплювати в дотеперішньому напрямку з огляду на постійний советський саботаж американсько-британських намагань полагодити цілість німецької справи. Негайно після засідання Контрольної Ради ген. Л. Д. Клей виїде на наради до Вашинґтону.

НІМЕЧЧИНА ЦЕНТРОМ УВАГИ БРИТАНСЬКОГО ПАРЛЯМЕНТУ.

Лондон, 20 січня. — Сьогодні британський парлямент знову починає свої наради, центром яких, як повідомляють з поінформованих джерел, буде положення в Німеччині та в справі Німеччини. Харчова криза в британській зоні Німеччини перемінилася в серіозну політичну проблему, головно тому, що большевики використовують її не тільки для підривної роботи в самій Німеччині, але теж для загального саботажу Пляну Маршала. Крім того, у фокусі Німеччини відбиваються теж відношення Британії до Злучених Держав Америки та до Советського Союзу. Британія вважає, що ціла політика в Німеччині і щодо Німеччини вимагає драстичних заходів, кожний з яких може викликати нові міжнародні комплікації. Вину за недостачу харчів в британській зоні окупаційні власті складають насамперед на німецьке самоуправління та на німців, що не виконали контингентів здачі збіжжя, а рівночасно стверджують, що самоуправління не мало відповідних повновластей.

СПІЛКА З КОМУНІСТАМИ ПРОБЛЕМОЮ ІТАЛІЙСЬКИХ СОЦІЯЛІСТІВ.

Рим, 19 січня. — Сьогодні тут почався 26-тий краєвий конгрес італійської соціялістичної партії, на якому мається вирішити проблему спілки соціялістів з комуністами та іншими лівими партіями при найблищих виборах. Голоси в цій справі докищо поділені, але є деякі познаки, що така спілка могла б заіснувати. В конгресі беруть участь теж представники соціялістів з інших країн, але вражає неприявність британського представника.

ДАЛЬША ПОРАЗКА КОМУНІСТІВ У ФРАНЦІЇ.

Париж, 19 січня. — В трьох провінціях Франції відбулися перевибори до міських рад, бо в перших виборах не досягнено відповідної пропорції, яка вможливила б вибір місцевих представників. В нових виборах комуністи втратили кількість попередних голосів, що їх тепер віддано в користь ген. де Ґоля.

АМЕРИКА ЗВІЛЬНИЛА ГРЕЦЬКЕ ЗОЛОТО

Атени, 19 січня. — Сьогодні тут повідомлено, що на пропозицію керівника американської допомогової програми в Греції, Д. П. Ґрисволда, Федеральний Резервовий Банк в Ню Йорку звільнив безпроволочно частину запасів грецького золота, що їх держав як ґарантію за ранішу позичку Греції в сумі 20,800,000 долярів.

МОСКВА ОСТОРОЖНА З ЧЕХАМИ.

Прага, 19 січня. — Советський Союз відмовився піддержати домагання Болгарії щодо договору „взаємної допомоги" з Чехословаччиною, що був би звернений не тільки проти Німеччини та її союзників, як це практикувалося в дотеперішніх післявоєнних договорах, але й проти всіх інших „напасників". Чехословаччина рішучо від цего відмовлялася, а Москва вважала, що заведений натиск в цьому напрямку був би ще передчасний, з огляду на ще не повну „зрілість" чехів щодо комуністичної дисципліни.

ЧОРЧИЛ ВЕРНУВСЯ ДО ЛОНДОНУ.

Лондон, 19 січня. — Сьогодні вернувся до Лондону бувший британський премієр і тепер керівник опозиції Винстон Чорчил, що від Різдвяних свят був на „відпочинку" в Марокко, де продовжував працювати над своїми споминами. На всі запити кореспондентів щодо його здоровя, Чорчил відповідав, що він є „квайт вел".

ЛЯНГЕ ЗАПЕРЕЧУЄ...

Др. Оскар Лянге, бувший польський представник в Раді Безпеки, заперечив повідомлення з комуністичного Конгресу в Бреславі, де він мав назвати Америку ворогом, причіплюючи їй такі епітети як „фашизм", „реакція" та „імперіялізм".

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.00	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ПОЛІТИЧНА СЛІПОТА

В американських газетах (головно Герста) появляються від довшого часу синдиковані статті Станислава Міколайчика, провідника польської селянської партії, свого часу польського прем'єра в польськім уряді на вигнанні. Міколайчик, як відомо, рішився був на співпрацю з Москвою і з наставленим нею польським урядом. З цеї співпраці, як знаємо, ніщо не вийшло й Міколайчик втік з Польщі та опинився в Лондоні, звідки прибув до Злучених Держав. Тут його американські поляки прийняли спочатку дуже холодно, називаючи його навіть „зрадником” за те, що пішов на співпрацю з Москвою, а головно, що „зрікся в користь Росії половини Польщі”, себто цеї „російсько-польської границі”, яку усталено в Ризькім мирі з 1921 року.

Щоб Міколайчик міг був видістатись з Польщі й втекти до Англії, а звідтам дістатись до Злучених Держав, то мусів мати звідкись якусь добру і сильну допомогу. Видно, що така особа як Міколайчик, що пішла на угоду з Москвою і впала жертвою цього нерозумного, політичного кроку, є в часі терть між Кремлем та демократичними потугами комусь потрібна. Це теж було тим, що таки вкінці заставило американських поляків „толерувати зрадника” і використати його для польської справи. Тому Конгрес Американських Поляків прийшов до порозуміння з Міколайчиком. У проголошеній заяві сказано; що тепер будуть разом працювати для привернення не тільки суверенности Польщі, але теж для надбання нових земель на заході та привернення Польщі „давних границь на сході”. Це останнє ніби представлено в такий спосіб, що Аліянти пішли до війни з кличем, що не сміє бути зміни границь шляхом насилля, а може бути тільки за згодою населення.

Американські поляки найбільше негодували на Міколайчика за це, що він ніби „зрікся половини Польщі”, себто головно західньо-українських земель. Це треба мати тому на увазі, бо в друкованих тепер статтях Міколайчика він тепер намагається на всі лади доказувати, що він ніколи на таке не годився. При цьому висуває „аргументи”, з яких виходило б, що це прямо абсурд щось подібне від Польщі вимагати.

Не будемо повторювати тих „аргументів”, бо вони не нові й за них ми вже не раз згадували. Абсурдом може бути тільки з боку американських поляків, Розмариків та Міколайчиків, ось ці речі тепер видвигати. Міколайчик подає багато матеріялу проти політики Кремля, як і проти большевицького дикунства, як от в справі вбивства 11,000 польських офіцирів в Катинськім лісі. Оцю свою проти-кремлівську акцію, звернену в обороні Польщі, міг би був Міколайчик використати куди краще для добра усіх поневолених Кремлем народів, в цьому теж і України, коли б не був взагалі порушував „Лінії Курзона” та „половини Польщі” на сході і не давав тим самим притоки нагадувати польську грабіж і польські варварства. Коли ж уже хотів цю справу видвигати, то повинен був бодай згадати за Україну та її право до тих земель, а не покликуватись на Ризький мир, який є насиллям над Україною і українським народом, який є не тільки грабіжжю українських земель, але навіть зрадою Польщі свого союзника, Головного Отамана Петлюри й уряду УНР.

Винести українську культуру в широкий світ

Яке значення мають навіть найдорожчі перли і скрижалі, якщо вони лежать на дні моря? — запитує філософ, маючи на думці творчі спроможності людської душі. Це відноситься насамперед до всіх культурних надбань. Яке значення матимуть найкращі літературні твори, якщо вони не будуть надруковані і поширені; яке значення матимуть найкращі композиції, якщо вони не матимуть своєї інтерпретації в концертовій залі, яку вартість матимуть всі найкращі ідеї, всі найбільші досягнення людської душі і людського ума, якщо б вони залишились відомі тільки самим їх творцям і були недоступні широкій масі? Не вистачить творити, але й створене використати та передати його до загального користування. Якщо б цього не було, тоді всі найкращі твори залишилися б дорогоцінними, але безвартісними перлами на дні моря.

Вартість поодиноких народів та їх місце під сонцем визначається у великій мірі культурно-духовими здобутками і досягненнями. Сила і чисельна перевага можуть рішати про долю націй в одній чи другій історичній добі, але її перманентна вартість визначається насамперед її вкладом в загально - людську культурну скарбницю. Зі сили старинного Риму і Візантії вже давно й сліду не залишилося, але створена ними клясична культура назавжди співатиме їм гимни слави. Натомість, тільки сумною згадкою та жахливим порівнянням залишились всі сили колишніх Джінгісханів. Фізична сила, хай і яка велика, проминає; кожна духова перлина живе вічно.

Культурні надбання і їх поширення в світі мають окреме значення для поневолених народів. Як перед міжнароднім політичним судом вирішується дальша доля цих народів, тоді культурні надбання і досягнення мають часто більше переконливу силу про вартість даного народу, ніж всілякі конюнктурально-політичні міркування. Розглядаючи історію цих народів дуже часто раніше запитається, чи шукається за великими творцями культури, за філософами, мудрцями, ідеологами, вченими, письменниками, композиторами і мистцями і крізь призму їхньої творчости оцінюється вартість народу не менше, ніж по великих виграних битвах. Бо виграна битва може бути припадком, чи наслідком доброї конюнктури аж до погоди включно. Але культурний дорібок є неомильною і тривкою ознакою вартости народу.

В українському випадку справа популяризації української культури в світі є чи не найслабшим місцем української справи. Ясно, що політичне положення української нації тут створює одну з найбільших перешкод. Нема засобів, нема формальної авторизації і до того ще всі можливі тільки колоди, кинені під ноги ворогами. Самовідречених творців і апостолів своєї культури потребує сьогодні гноблена українська нація не менше, ніж безстрашних борців і месників. Одні і другі є героями цього святого діла, що його називаємо українськими визвольними змаганнями.

З гордістю в душі та радістю в серці можемо твердити, що Україна має сьогодні вже одних і других. По всіх широких просторах України, рівночасно зі стрілами з рушниць повстанців, твориться не менш ніщівна для ворогів і не менш спасенна для українців справжня українська культура. Як повстанцям доводиться скриватися по лісах і дебрах, так і цим воїнам української культури доводиться творити скрито, підступом, щоб оминути чуйність жорстокого ворога. І одні і другі живуть, борються, і творять для України і за неї вміраюь. Всі зусилля ворога, всі наступи, терор і жорстокості, все намарно, бо й неситий не виоре на дні моря поля та не скує душі живої і слова живого. Ці безстрашні повстанці і незломні творці української культури несуть на своїх плечах головний і найбільший тягар боротьби. Їм теж належиться найбільше признання і найбільша допомога.

Але не бракує героїв української боротьби і героїв української культури теж поза рідними українськими землями. Тут насамперед треба зарахувати чималі ряди одних і других серед наших братів на скитанні в Европі, що серед найтрудніших обставин скитальчого життя, серед всіх невигод і недостач на чужині, докладають усіх зусиль, щоби в одній і другій ділянці підтримувати та скріплювати загальний український фронт. Великий подив і признання належаться зокрема цим невтомним діячам і творцям української культури, що не зважають на всю тимчасовість їхнього теперішнього побуту і на безвиглядно тверді обставини в теперішньому місці, вони прямо нічим і з нічого творять українські культурні центри, організують університети і школи, пишуть і видають твори, якими міг би пишатися кожний нарід. Живуть і творять всупереч обставинам та бажанням усіх ворогів, бо хочуть аби жила Україна.

Не бракує піонірів і справжніх борців за промощення українській культурі шляху в широкий світ і на нашій вільній американській землі. Перед у цьому веде без сумніву Український Народний Союз, що своїми виданнями в англійській мові перший зачав знайомити рішальний сьогодні англо - саський світ з українським культурним дорібком та з українськими змаганнями. Подібну місію виконує тепер теж видаваний Українським Конгресовим Комітетом „Український Квартальник”. На цьому, звичайно, культурна місія американських українців ще не кінчається. Її на свій лад виконує кожний. Чи це будуть наші організації й товариства та поодинокі громади, що своєю працею і своїми виступами та їх організацією возвеличують імя України на цій землі, чи це буде той свідомий громадянин в стейті Ілліной, що пильно слідкує за кожним новим українським виданням в англійській мові та купує його і власним коштом збагачує ними місцеву публічну бібліотеку, чи це буде той гідний свого народу наш чорнороб в далекій Арізоні, що кожну поїздку до праці та кожну хвилину відпочинку під час неї використовує на те, щоб свого американського друга познайомити з незрівняними віршами Шевченка, всі вони по цеглині докладають до тої монументальної будівлі, на імя якій: українська культура. А скільки між нами ще невідомих та безіменних лицарів і апостолів української культури?

Апостольство української культури мусить стати одним з найголовніших завдань американських українців в їх бажаннях і намаганнях допомогти Україні. Промостити шлях українській культурі в широкий світ, видобути на широку світову поверхню ці українські перлини з моря забуття, а труд цілком певно сторицею вернеться на добро і славу України.

Микола Чубатий.

Чому Совети погодилися на поділ Палестини?

В часі останньої сесії Обєднаних Держав небагато було справ, на які погодилися б Злучені Держави та Совети. Звичайно кожна важніша справа заходила у сліпий кут, або була вирішувана проти волі Советів та їм послушних сателітів. Тільки щодо поділу Палестини на частину жидівську та арабську наступила якась дивна та на перший погляд незрозуміла згода. Совети вповні погодилися зі Злученими Державами на пропонований поділ та майже не ставили ніякої опозиції при подрібнім вирішуванню границь нових двох малесеньких державок.

Дехто, що дивився на цю справу поверхово, приймав цю позірну згоду Москви та Вашингтону оптимістично, як завдаток можливости дальшого порозуміння у других справах. Критичніші люди відразу не дуже вірили у добру волю Советів, себто, щоб вони бажали цю справу мирно поладнати, але стали підозрівати, що Совети мають якісь укриті пляни. Тому приймали добру волю Советів критично та з недовірям.

Цей останній погляд мав обґрунтовану підставу, бо на ділі большевики були постійно проти поділу Палестини, а за створенням одної держави, збудованої на федеративний лад. Така політика Советів була згідна з їх неприхильним відношенням до сіонізму та з їхнім вирішуванням наболілих національних проблем. На національні спори Совети звикли пускати червоний інтернаціонал, який назбиравши квіслінгів обох спорячих сторін, опановує країну та скоро заводить при помочі терору владу Советів. Це була, так сказати б, теж пряма ціль Советів щодо Палестини.

Скоро одначе большевики спостерегли, що таки плян поділу Святої Землі мабуть зискає більшість Обєднаних Держав. Тому скоро переставили свою політику відносно Палестини на другі рейки, щоб по них доїхати до бажаної для них першої цілі.

Большевики, як специялісти від роблення замішань, досконало здавали собі з того справу, що поділ Палестини не вдасться так легко перевести, що араби будуть зубами та руками боронити свого стану посідання в Палестині. Обидві сторони зроблять тоді з Палестини пекло. Знов перемініться Палестина в країну домашньої війни, так легко буде Советам попирати раз одну, а раз другу сторону, щоб вкінці в зруйнованій країні завести ось так комунізм.

Затяжна з фанатизмом ведена боротьба таки вкінці приневолить слабшу сторону просити Советів ясної інтервенції, яка мала би бути інтервенцією в користь їх майбутнього сателіта. Це одна брама для Советів дістатися з своїм військом на Близький схід.

Та була б ще друга нагода для Советів дістатися на Близький схід, до Палестини. Боротьба арабів та сіоністів приневолить Обєднані Держави, зглядно Раду Безпеки Обєднаних Держав вислати експедиційне військо, яке мало б завести в Палестині спокій та перевести в життя постанову Обєднаних Держав про поділ. Річ ясна, що той експедиційний корпус мав би складатися з військ пяти великих держав; між ними була б отже й советська збройна сила.

Досвід з державами, які стали советськими сателітами, як і зі Західньою Україною, вчить світ переконливо, що там, де вже вступила советська армія, викинути владу Советів так якби неможливо. За советською армією йде політичний комісар, який організує остаточне опанування країни большевиками.

Большевики є майстрами в цьому напрямі. Вони будуть громадити теж і в Палестині щораз більше елементу собі прихильного, що в слушний час стане на їх сторону та поможе большевикам опанувати Палестину як важну стратегічну країну у світовій політиці. Велике стурбовання в Злучених Державах викликала недавно вістка про наладування нелегальними жидівськими емігрантами двох кораблів з румунської чорноморської пристані Констанци та вислання їх в напрямі Палестини, щоб на силу продістатися до цеї країни. Стурбування викликав не сам факт, що біля 10 тисяч жидів хоче продістатися нелегально до Палестини, але факт, що цей транспорт був сформований і висланий зі скомунізованої Румунії, отже за виразною згодою комуністичної влади в Румунії.

Знаємо, як важко видістатися одній людині зі Советів та з держав сателітів, опанованих большевиками. Та ж Москва не хоче випустити за границю Советів навіть кілька десяток жінок, що з ними подружилися в Советах англійці та американці! А тут комуністична влада випускає зі своєї країни біля 10 тисяч людей. Ясне, що комуністичний уряд в Румунії мав якусь рацію в такому поступованню, коли дозволив на виїзд двох кораблів повних емігрантів з Чорного моря за границю.

Зовсім слушно може існувати підозріння, що саме той транспорт переселенців був окремо підібраний і іде по лінії інтересів советської політики. Правда, цей транспорт нелегальних емігрантів опинився на острові Кипрі, де англійці тимчасово перетримують тисячі таких самих нелегальних емігрантів, що старалися продістатися до Палестини. Проте вони таки мають надію згодом дістати право на виїзд до Палестини. Річ природна, що така справа мусить непокоїти теж і американський уряд.

Остаточною ціллю Советів на Близькім Сході є дістатися за всяку ціну поза морські проливи на море Середземне та ближче до Суеського каналу, як теж до нафтових теренів на території арабських країн.

Річ ясна, що Америка за ніяку ціну не може допустити до того, щоби Совети дісталися до Палестини. Америка мусить у власному інтересі „зглядливого партнера” в справі поділу Палестини мати добре на оці та за ніяку ціну їх до Палестини не впустити. Та все це приносить американському народови та його урядови новий клопіт серед теперішної непевної ситуації.

Оце правдиві мотиви, чому Совети так зглядно легко погодилися на поділ Палестини. Жидівської держави в Палестині большевикам не треба. До самого сіонізму в Советах відносяться подібно як до других національних рухів. Большевикам треба тільки таких заворушень та запальної ситуації, серед якої можна б в мутній воді зловити свою політичну рибку.

ОЛЕКСІЙ АНДРІЄНКО.

Я БУВ НА „РОДІНЄ”

7)

Пролунав сухий постріл; нас всіх щось штовхнуло. На запорошеному шляху лежало тіло убитої Ніни Миколаївни.

Потім я пам'ятаю, схопили Таню. Майже неживу її понесли до одного панцерника. Михайла, що так віддано боронив свою Тетянку, побили до нестями, а опісля прив'язали шнурівкою до дерева коло Тані. Потім... я пригадую все це і не вірю самому собі... Потім убили Таню пострілом у висок, а його прокололи багнетом.

— Не пам'ятаю я, який час продовжувалось це страхіття: хвилину, п'ять, десять хвилин чи півгодини. Ми стояли на шляху, під скерованими на нас машиновими пістолями, спостерігаючи жахливу трагедію жорстокої розправи, що відбувалася на наших очах. Це врятувало нас. Нам щось крикнули, хтось випустив в повітря ряд стрілів з машинового пістоля і ми кинулися бігти прямо, куди вів шлях.

Другого дня ми були в Дрездені, в Клотчинському таборі, що називався „Пересильний пункт для граждан СССР”. На стовпі біля входу — телілався обірваний, написаний на папері плакат. „Таваріщі, вас жьдоть родіна!” В цьому таборі уже. нараховувалось щось біля 60,000 советських громадян.

Дорогою до цього пункту ми йшли вільно, без охорони, а продукти здобували в селах, що траплялися нам на шляху. В Дрездені нас розбили на батальйони, залежно від того, хто куди мусить повертатися. Потім оточили нас і ми пішли далі на схід, в Кенігсберг, що лежав за 80 кілометрів від Дрездену. Ні в таборі, ні в дорозі ми не отримували харчів. Ішли мовчки, обдумуючи кожний свою тяжку, сумну долю. Ми прибули в „Фільтро-перевірочний пункт № 74”.

3. В руках „СМЕРШ”.

Сірі бараки, охоплені, як ланцюгом, рядами колючого дроту. Життя людини XX. століття все більше і більше обплітається колючим дротом і заточується в сіру клітину бараку. Мільйони, десятки, якщо не сотні мільйонів людей загонять в загороду неволі. Перш за все за цю загороду загнали українців, нарід, який родився на волі, на землі широчезних просторів. Хлібороб вільної України, що звик оглядати свою землю тільки примруживши око і затуливши доленою неосяжний обрій, тепер дивиться на світ Божий крізь павутиння дротяних загород із напівзруйнованих бараків. За яку ж провину загнали тебе, простий люде, в цю в'язницю, за що тебе позбавили волі. Можна зрозуміти злочини десятків політичних діячів окремих держав, можна погодитись на відсікання їх злочинних голів, на засудження їх на досмертне ув'язнення. Але здоровий розум ніколи не може погодитись з тим, що відсікають голови тисячам і позбавляють волі мільйони, які ніколи не мали нічого спільного з „політикою”.

Над табором стоять стовпи пилу. Розноситься галас багатотисячного натовпу. В бараках росмістились далеко не всі. На площах, поміж бараками стоять саморобні палатки із брезенту, коців і ще якогось лахміття. Тут же розкидані вози з прив'язанами до них кіньми. Під возами лазять діти на голій землі, сплять всі разом —чоловіки і жінки, старі і малі; а коли сонце починає сипати на землю гарячі промені, напівголі люди підставляють під ці промені своїх худі спини і мимохіть шукають в складках брудного напівзітлілого вбрання. О, тих „насікомих” тисячі, і щоднини вони випивають у людей каплі дорогої крові. Вони мучать вдень, вночі, пригнушують волю і свідомість.

Пройдіть крізь лави цих людей, вникніть в їх думку і почуття, вислухайте шепіт морально і фізично замученої людської маси, ви не знайдете й сліду докорів, протесту, бажання встати, розігнути спину, струснувши з себе, разом з нестерпними дрібними насікомими—кровопійцями також і величезного кровожера—струта, висмоктуючого кров у двохсотмільйонної маси людської.

— Мабуть у нас теж сіють?

— А напевно.

— Врожаєві бути... Ех, благодать Божа!

— Дати б кожному хату, землі гектарів по двадцять і волю. От і було б життя.

(Дальше буде).

Мирон Марченко.

Стан жінки і родини в Україні

Панування комуністичного режиму в Україні принесло формальну соціяльно - правну рівність українській жінці з чоловіком. Чи був у цьому питанні в його комуністичному розвязанні бодай фармальний, не кажучи про суспільно-доцільний і етично-моральний, сенс? Чи не було це проголошення рівноправности української жінки з чоловіком звичайною політично-спекулятивною фразою без змісту?

Такі запитання насуваються мимоволі, коли відновлюємо образ соціяльно-правного становища української жінки в історії нашого народу і його морально - етичні правовідомости, в якій українська жінка від тисячоліт була рівною чоловікові, реально здійснюючи свою рівність в усіх випадках де йшло про заміну чоловіка в суспільних відносинах. Свята княгиня Ольга вже на початку Х. віку заступила на княжому столі в Києві, свойого мужа, княжна Анна, що в XI. віці стала французькою королевою, по смерти мужа 17 літ правила Францією до повноліття сина Гайнріха, французькі мандрівники, зокрема інж. Боплян в 15. віці перебуваючи в Україні, в своїх записках дивуються з рівноправного положення української жінки з чоловіком і для європейця Бопляна є незвичайним, що „дівчата і хлопці вчаться в школах поспіл, яких є багато", що багато чоловіків поспіл з жінками є письменних".

Звичайно право українського народу розбудовано на постуляті рівности жінки з чоловіком — право до спадщини мають сини і дочки однаково, жінка, що одружується, заховує рівне право у спільному майні, а на своє дівоче спадкове майно заховує право у спільному дальшої привілейної спадковости по жіночій лінії, матір стає головою родини зі смертю батька тощо.

Перед українським суспільством ніколи не стояла проблема рівности суспільних прав жінки з чоловіком, бо жінка українка від віків мала формальні і фактичні рівні права з чоловіком. Ця рівність у правах з чоловіком української жінки творила найліпші умови для функціонально-соціяльної ролі української жінки: матері нації, господині родини і матері дітей.

Проголошення комуністичної рівности жінки з чоловіком для української жінки нічого фактично не давало для неї, однако ці проклямації стали димовою заслоною для небувалого упослідження і визиску жінки в СССР, а в Україні особливо.

В межах советської України в кордонах 1939 року, які охоплювали лише половину етнографічної національної території, було 3,8 мільйонів колхозних селянських родин. Всі матері цих родин разом з дорослими дочками і дітьми примушені були під страхом репресійних санкцій советського законодавства працювати в колхозному господарстві, поза своїм домом. В 1939 р. в Україні в колхозах працювало 4 мільйони жінок, що становить 94% всіх жінок-селянок. З мільйони жінок пересічно в рік відробило понад 250 робочих днів в колхозах, цебто три четверти календарного часу в році жінка працює поза домом, по 10 годин денно (сільсько - господарські роботи мають 10-ти годинний робітничий день).

Але оскільки ці жінки мають родини — мужів, і дітей, для яких змушені готувати їжу, вести домашню господарку і обробляти до того 1,8 мільйонів гектарів присадибних городів індивідуального господарства, щоб здобути для прохарчування картоплю і овочів, бо мінімальної життевої екзистенції за працю, праця в колхозі не забезпечує, то стане зрозумілим, що фактичний робочий день української жінки в колхозі і в домашньому господарстві перевищує разом 13-15 родин. Таким чином „зрівняння" жінки з чоловіком на советський зразок привело до збільшення робочого часу української жінки порівняно з чоловіком.

В тому ж році Україна мала в селянських родинах 1,2 міл. підлітків від 12 до 16 років, з того числа 845 тисяч або 75,6% всіх дітей цього віку працювало в колгоспах. Кожна дитина виробила пересічно до 150 робочих днів за рік. Таким чином основна маса селянських дітей України віком від 12 до 16 років позбавлена нормального завдання в школі і літнього дитячого відпочинку після шкільної науки зимою. Отже поруч матерів від родини відірвано і визискується дітей.

В наслідок такого стану української жінки під комуністичною владою — її фізичного і духового виснаження, руйнації родини, замучення працею в колхозах дітей, плюс організований для поборення українського народу за спротив колективізації голод в 1923-33, населення підсоветської України від 1928 року до 1938 року, себто за 10 років зовсім не збільшилося і залишилося стабільним на рівні 30 мільйонів, хоч всі попередні десятиріччя, зокрема перед колективізацією, давали щорічний приріст населення України 2,3-2-5% проти попереднього року, себто населення України в 1938 р. в советських кордонах повинно було досягти щонайменше 38 міл.! Таке темпо зросту населення України передбачив і перший пятирічний план.

В наслідок руйнування родин і катастрофального підупаду приросту населення в 1946 р. советський уряд видав закон про заборону розлуки шлюбів, що перед тим широко дозволено законом, що раніш перед тим заборонено аборти, теж широко дозволені перед тим, встановлено премії жінкам за багатодітність і за три останніх роки видано 1,8 міл. жінкам за дітородження орденів і медалів під формою „Слава Матері" і інші. В цей спосіб помимо нечуваної експлоатації жіночої робочої сили жінок всіма способами змушують родити дітей, щоб цих дітей вже з 12 років впрягти до колхозної, совхозної та фабричної праці.

Яку виробничу ролю виконує жінка? В колхозах України за виконуваними фахами жінки посідають таку ролю: з голів (керівників) колхозів лише 0,7% жінки, серед їх заступників лише 1,1% жінки, в бухгалтерсько-канцелярійному апараті працює лише 4,5% жінок. Таким чином роля яко організатора виробництва ніяка, але безпосередня важка фізична праця є уділом жінки. Прикладом серед керівників скотарських фарм лише 6,4% жінок, але всіх доярок на цих фермах заступають жінки 95,-9%. З загального числа свинарів 60,7% є жінки, навіть серед конюхів 1,3% жінок. Коли у власному господарстві жінка доїнням 1-3 корів себе відносно мало виснажувала, то доїння тієї жінкою 10-15 колхозних корів ручним примітивним способом і до того догляд худоби — годівля, прибрання гною тощо — є вже для жінки надто важкою роботою.

Положення української жінки-робітниці промисловости поруч чоловіка аж до лісорозробок і вугільних шахт включно. Коли мати - селянка малу дитину бере з собою на роботу в поле (грудні і малі діти) то робітниця промисловости навіть цього зробити не може, а йдучи на роботу заносить дитину в дитячий захоронок. Система дитячих захоронків матір робітницю не облегшує, а радше обтяжує, бо робітниця затрачає, додатковий час для запроваджения дітей в захоронок і відібрання їх після праці. Коли робітники після роботи мають сякий-такий відпочинок, то жінка, що відпрацювала на фабриці нарівні з чоловіком, має додаткову роботу — обійти дітей, прибрати в кватирі, приготувати їсти для родини і відстоювати в чергах за харчами. „Урівняна" в правах жінка в сучасній підсоветській Україні є найбільш упосліджено і визискуваною ніж деінде в світі.

Всі жінки втягнені в виробництво поза домом і родиною, працюють в найтяжчих роботах разом зі своїми дітьми. Чоловіки, що не зароблюють достатньо засобів навіть для утримання одної людини, самі є визискувані, але в силу існуючої системи суспільно-виробничих відносин перебувають в порівнанню з жінками в ліпшому стані, бо тягар родинних обовязків і праці в домашньому господарстві падає на жінок.

Анотацію зроблено за матеріялами: а) УССР в цифрах. Статистичний довідник Держвидав „Народнє Господарство та облік". 1936. Київ. Річні відчити колхозів за 1938 р.

Переслано через З. У. А. Д. Комітет.

Читайте українські книжки і газети, бо часте читання веде до просвіти. А просвіта — це сила.

М. Філомеля.

Закарпатець оповідає

3)

Так сіють поміж нас кулями, наче градом бе!

Поволі зійшли ми лісами на високу гору, 1,200 метрів над морем. І обережно, з б'ючим серцем і з замкнутими устами рушили через кордон...

Було це вдень. Вночі бо не можна перейти через міни...

І ось ми вже щасливо переступили через дроти. Вже ми на словацькому боці. Вже ми й заглибились на 300 метрів у словацьку землю...

Легше зідхнули наші груди. Ніби почав потроху тягар з душі спадати...

Аж раптом позаду — бах! бабах! І в ту ж мить над нашими головами вчулись смертоносні дзизки куль.

І ніхто й не гукав зупинитися, ніхто й не кричав „свій!" А враз.

Почали ми щодуху втікати, і звором, понад потоком, між вільхами, поміж корчами. А навздогін за нами — большевицький патруль. Дарма, що це вже Словаччина!

Женуться два понад звором та так з автоматів стріляють, так сіють поміж нас кулями, наче градом б'є..

І ця погоня була два кілометри.

Аж ось один парубок вже й упав, наздогнала його куля. А ми з жахом все тікаєм та вікаєм. Вже і куфри свої зачали метати... А галузза в обличчя б'є, шкіру роздирає, тіло розриває.

Бачу, жінка вже не підбіжить, бо на руках хлопця двох і пів року несе. Та і я знесилився, куфри несучи. Кинув тоді все, що ніс у руках, вихопив з рук у жінки сина та й мовлю їй:

— Утікай з дочками, поки жива, а я вже не годен утікати з дитиною, бо вже доганять.

І вона побігла. А мені спало якось на думку, вскочити непримітно з корчів, та під кручу. Зарився я під якесь коріння у млащі і завмер.

А ті патрулі надбігли над кручу та по тих корчах, де я був, ба-ба-бах! ба-ба-бах! з автоматів. Раз та вдруге...

Стріляють над самісінькою моєю головою. І Бог дав таку гадку малому синові, що не плакав і не закричав. Притулився до мене й мовчить. Лише маленьке серденько стукотить та б'еться, як тая пташина у клітці...

А та ясна Божа днина заслінила очі гонителям і не побачили мене під кручею у млаці, хоч і стояли за чотири метри над мною.

Почекали ті солдати. Ще раз стріляли з автоматів у корчі на дно звору. Ще постояли, прислухуючись, аж не чуть нікого. Повернули та й пішли назад, гидко лаючись... Певні були, що вже неживий я серед отих корчів, де мене перед тим бачили.

Як там воно є, що люди отак утікають сюди?

А коли солдати вернулися, тоді я виліз із млаки та й прийшов і сина приніс до села, до словаків. І знайшов там свою жінку, і діти, і двох хлопців, що з нами тікали. А третій — загинув.

Тікаючи я все покидав і потерпів і шкоду на 12 тисяч рублів. Та вже добре було, що самі цілі.

У цьому селі словацькі фінанси затримали нас і писали протокола. Вони питали:

— Як там воно є у вас, на Закарпатті, що люди отак утікають сюди через границю.

То я й розповів їм про все, що робили енкаведисти з нашим народом, а вони прописали все те і змусили той протокол підписати. Так ми й підписали. Тобото, і я, і моя жінка, і ті два хлопці. А мої діти — ні, бо ще малолітні.

І нас пустили.

І я з родиною почав працювати і вдень і вночі.

Приїхали ми до Праги та й оддали там свої документи. Я мав добрі документи, бо мій батько писався народности словацької.

І дали мені можність вибрати собі якесь господарство, що було німецьке. Так я й знайшов близько американського кордону. і тоді комісія міністерства земледілства та осідловосці передала мені 24 гектари землі, 18 штук рогатої худоби, господарські машини. І декрет дали, що за 15 років виплатити. І на все була й ціна там написана. Отож можна було вийти й усе виплатити. І я з родиною зачав старанно працювати і вдень, і вночі.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. С.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

ЛОС АНДЖЕЛЕС, КАЛ.

З культурно - освітнього життя.

Заходом Українського Громадського Центру в Лос Анджелес відбулося дня 1. січня б. р. в домівці центру в „Данській Галі" громадське зібрання, на якому проф. В. Біберович із Отави виголосив доклад на тему „Українське народне мистецтво й українська культурна пропаганда".

Бесідник подав на вступі короткий начерк історії новочасної української інформаційної акції. Згадав український місячник у німецькій мові „Україніше Рундшав", видаваний у Відні Романом Сембратовичем, а опісля Володимиром Кушнірем, а задержався дещо довше на інформаційно-пропагандивній діяльности „Союзу Визволення України" підчас першої світової війни.

Відтак прелегент згадав заходи, пороблені з початком 1919 року з ініціятиви деяких українських дипломатів і громадських діячів, особливо Вячеслава Липинського й Дмитра Антоновича, в ціли створення державного інформаційного бюра в Швайцарії, які помимо довгих і впертих зусиль із боку гуртка заінтересованих громадян не найшли зрозуміння серед рішаючих чинників правительства Директорії УНР. Ця байдужність, по думці бесідника, відбилася шкідливо на зусиллях українських правительств, аби найти серед західнього світу признання для державницьких змагань українського народу, тимбільше, що займанці українських земель вели енергійну пропаганду брехонь, просто заперечуючи саме існування українського народу, називаючи український самостійницький рух „німецькою видумкою". Одиноким ясним моментом із того часу назвав промовець вислання закордон весною 1919 року правительством Директорії УНР „Української Республиканської Капелі" під проводом ґеніяльного артиста-диригента д-ра Олександра Кошиця, що своїми мистецькими виступами незвичайно спопуляризувала українське імя й українські державницькі змагання серед Західної Европи й Америки.

Навязуючи до тієї культурної пропаганди, бесідник указав на різні галузі українського народнього мистецтва, як на невичерпане джерело культурних скарбів, що свідчать про високий культурний розвиток українського народу. Ці скарби треба використати якнайширше для поведення української культурної пропаганди на цьому континенті. Робить це, між іншим, поверх 20 літ Василь Авраменко, котрий своїми великими танковими виступами по найбільших містах Америки й Канади багато причинився до піднесення престижу тутешніх українців серед чужинецьких кол. На американських і канадійських українцях тяжить тепер обовязок продовжувати й посилити ту культурну пропаганду шляхом організовання мистецьких українських хорів, танкових виступів, виставок українського мистецького промислу, тощо.

Після другої світової війни Україна знову опинилася на переломі. Ворожі сили дальше заперечують право українського народу до самостійного державного життя й треба напружити всі сили, аби розвіяти тьму незнання й злобних проти-українських наклепів. До цього найкраще надається шлях культурної пропаганди, бо він промовляє аргументами краси й веде просто до людських сердець.

При кінці бесідник згадав про нові заходи в ціли створення в Галивуді „Осередку Української Культури" й візвав українську громаду в Лос Анджелес до енергійної розбудови своєї громадської організації, яка покликана до відіграння важної ролі у цій справі.

Річеві виводи промовця прийняла численно зібрана українська публика зі щирим признанням.

Після докладу український балетмайстер Василь Авраменко висвітлив у салі свою звукову фільму „Запорожець за Дунаєм", яка зробила на всіх присутних велике вражіння й зворушила до сліз неодного видця, особливо в моментах, що так нагадували теперішню трагічну долю українського народу. Після промови гром. Авраменка, котрий візвав усіх свідомих українців до спільної витревалої рпаці для української справи, голова Громадського Центру, гром. О. Малицький, подякував обом гостям іменем української громади за їхній труд. Вечір закінчено відспіванням американського й українського національних гимнів, а відтак відбулося прийняття у честь гостей у хаті відомих громадян, пп. Мордусів, в якому взяло участь багато міщевих громадян.

Присутний.

СТУДЕНТИ ПРИ РОБОТІ.—Це так заробляють студенти в Лондоні на покриття коштів своєї науки в Лондонськім Університеті. Їм платять як юнійним робітникам.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ.

З Листопадового Свята на допомогу героям УПА.

Старанням української православної громади в Мілвіл, Н. Дж. відсвятковано Листопадові Роковини в неділю 16. листопада м. р. в 7. год. ввечері, концертом церковного хору під орудою диригента Володимира Романкова.

Вже в неділю 2. листопада місцевий парох о. І. Лехицький проголосив в церкві, що через цілий місяць листопад присвячується всі Богослужби за Україну й нарід, як рівно ж за полеглих героїв української армії з рр. 18-го аж по сьогодні. Тому то вся громада приготовилась як слід відсвяткувати цю річницю історичного листопада. Свято відкрив короткою вступною промовою Вол. Романків і візвав святочну публику до повстання з місць, щоб короткою мовчанкою вшанували память упавших героїв за волю України. Відтак слідували хорові виступи з відспіванням стрілецьких пісень, сольоспіви добр. п. Найди, жіночий дует К. Панас і Е. Зенчук, деклямації Замойського, А. Купера, пані Горинь і маленької 5-літньої Катрусі Ермолович. Промовцем на святі був молодий 21-літній з Ню Йорку, щойно прибувший зі скитальщини п. Вол. Серна. Бесідник зазначив, що святкування 1. листопада, що року відновлює традицію української державности і поширює національний світогляд серед американських українців. Згадуючи про скитальників, він зазначив, що всі вони знаходяться в безнадійно-скрутному положенні, а тимбільше стурбовані непевністю завтрішнього дня.

Другим бесідником був парох о. І. Лехицький. Як бувший учасник першої визвольної боротьби, з котрої переповів декілька фраґментів, відкликнувсь до учасників свята з зазивом зложити жертву на допомогу героям УПА. Вислід збірки як на малу громаду був вдоволяючо добрий, бо зібрано $90.45, з чого $10 розійшлось на покриття видатків, а $80.45 вислано до Злученого Укр. Амер. Допом. Комітету.

Учасник Свята.

МІНЕАПОЛІС, МІНН.

З панахиди за героїв на скитальців.

В неділю, дня 14. грудня м. р. в укр. катол. церкві відправлено панахиду по героях Листопадового Зриву з 1918 року, як і по упавших героях другої світової війни. Панахиду відправив о. П. Леськів. В часі панахиди по обох боках стояли молоді хлопці, бувші жовніри американської армії українського роду з американським і українським прапорами.

Після панахиди о. Леськів виголосив відповідне і зворушаюче слово про Перший Листопад, як державний фундамент, створений з крови борців, новітніх будівничих незалежної української держави, які звязали геройське сучасне з геройським минулим української нації, як і з її світлим майбутнім, якого не зможе знищити вже ніяка сила в світі, бо вірні сини-герої з посвятою ідуть далі до боротьби за волю свого народу. Відтак переведено збірку на скитальців, яка принесла $106.

Жертвували: В. Сопотюк $10; по $5: О. Козак, Н. Бойко, І. Павчик, С. Романюк, І. Сохорович, О. Семирозум, П. Федорців, В. Рефцьо; по $3: І. Процай, Й. Ґреськів; по $2: П. Угринчук, І. Козак, К. Кузів, Г. Пастушенко, Е. Рапач, Т. Квасний; по $1: І. Шипрт, І. Шміґановський, І. Процай, Н. Кучинський, Г. Кіт, Ірха, Бачинса, В. Бритнер, П. Шабатура, В. Сохорович, А. Лозоска, С. Сопотюк, П. Гавриш, Я. Яворський, І. Оліник, М. Сохорович, А. Мандюк, А. Стелмащук, І. Кіт, Вігун, Грічко, Й. Ковалів, Пікула, Н. Манзин, Садовський, Рефцьо, Клим, Н. Н., Грічко, Р. Процай, Федюк, Касінчук, Бечкало, Хас, К. Дацко, Кадиляк, В. Панчишин, М. Блашкевич.

Гроші вислано до ЗУАДК.

Олекса Козак.

РОЧЕСТЕР, Н. Й.

Збірка на вічу.

Подаємо дальший список жертводавців, які жертвували на вічу, про яке був допис у „Свободі" з 23. грудня 1947.

Українсько - Американське Товариство (Юкрейнієн Америкен Сошйел Клоб) $100; по $1: А. Андрусів, К. Сверида, Я. Іванів, М. Кушлик, А. Воляк, М. Воляк, Білоґаска, Борошевський, М. Рудий, Яцків, І. Кушлик, І. Цимбалістий, І. Луцишин, А. Поґуцький, Г. Булованець, С. Мазурчик, І. Пастущин, Т. Ґерула, І. Соротей, А. Мельник, Г. Леняк.

При цьому годиться згадати, що Укр. Амер. Товариство ставилося завжди прихильно до Українського Американського Допомогового Комітету, оцінюючи його працю.

На прохання Комітету в справі фінансової жертви Укр. Американське Товариство ніколи не відмовило щедрої жертви і за це належиться урядникам і членам українське Спасибі.

Укр. Амер. Допомоговий Комітет.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 17. січня 1948 року помер

ПЕТРО ФУРКА,

член Тов. Січ, від. 170 У. Н. Союзу в Джерзі Ситі, Н. Дж.

Покійний походив з села Руське, повіт Перемишль, Східна Галичина. Полишив у смутку жену Вікторію, 2 дочки Марію Федак і Катерину, Івана, Петра і Павла та 4 внуки.

Похорон відбувся 20. січня 1948 р. з дому жалоби, 778 Grand St., Jersey City, N. J. і церкви св. Петра й Павла при Сусекс і Ґрін ул. — В. Й. П.!

І. Грабар, секр.

ПОШУКУВАННЯ

ПЕТРО ТРУСЯК
син Теодора Трусяка, з села Вапівці, пов. Перемишль, пошукує вуька, **АНДРІЯ ТРУСЯКА,** який в останніх роках перед війною жив в околицях Ню Йорку. Відомості прошу слати на адресу:
Aschaffenburg, Pionier Kaserne,
D. P. Camp, Germany, U. S. Zone

1) **Ф. БОГДАН КАРЧМАРИК,** син Юлії Срібної із Заставної, Буковина, пошукує свою тету **ДОМІЦЕЛЮ СРІБНУ** родом з Блищанки, пов. Заліщики, Галичина, яка перебувала до 1937 р. в місті Detroit, Mich. Рівнож пошукую **ТЕКЛЮ СРІБНУ,** яка до війни перебувала на території Аргентини. Вістку подати на адресу: **F. Bohdan Kortschmaryk (13b) München 8, Grünestr. 6/III, Bavaria, Germany.** 2) **ҐЛОДЗІНСЬКИЙ ОСИП** пошукує односельчан з **Руди сілецької** або **Єзетці руської,** пов. Камянка Струмилова. Охочі відгукайтися на адресу: **Ґлодзінський Осип, Weyarn (13b), kreis Miesbach, Bavaria, U. S. A. Zone, Germany.**

ПЕТРО ЦЯПАЛО, син Павла, внук Анни Очич, народжений у Дубрівці біля Львова, пошукує своїх тіток: **КСЕНЮ, НАСТЮ І ЮЛІЮ,** які замешкували в Ню Йорку, Филаделфії і в Дітройт. Хто знає про них, або вони самі, хай пишуть:
PETER MUCHNIJ
7488 Brentwood Ave. E.
Detroit 12, Mich.

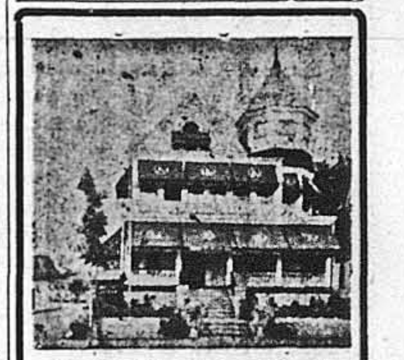
МИКОЛИ РОДНІЦЬКОГО,
котрий має жити десь у Ню Йорку, шукає його брата син. Хто про него знає, або він сам, хай пише до:
JOHN ZAJAC
103 FREEMAN STREET,
BROOKLYN 22. N. Y.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

СКРЕНТОН, ПА. — Відділ 162 повідомляє, що **річні збори** відбудуться 25. січня в 3. год. пополудні в Гор. Клюбі на В. Лакавана Еве. Обовязком всіх членів є явитись на ці збори. — Н. Васильків, секр.

НЮ БРОНСВИД, Н. ДЖ. — Тов. Запор. Січ, від. 353, відбуде свої **річні збори** в неділю, 25. січня, точно в 2. годині пополудні, при 306 Сомерсет Стр. в парохіяльній галі. Обовяком кожного члина і членкиці є явитися на ці збори. — За уряд: Й. Куцак, предс.; М. Семчишин, кас.; Н. Вавилик, секр.

Чи Ви вже вписали своїх дітей до У. Н. Союзу? Коли ні, впишіть сейчас!

ТАРЗАН, ч. 1767. Похід зрадників.

Дивна доля привела бандитів на слід до притулку Джени. Дезертири з пів тузина армій, як з аліянтських так і держав Осі, зібралися разом. На їх чолі став зрадник Крас. „Цей слід повинен завести нас до племени Мугамбі" — сказав Крас. „Раз ми там прибудемо, ми переберемо їх торгівлю слоновою кістю". Тимчасом Джена шила з вдоволенням одяг, а зловіщий противний вітер не дозволив Тарзанові дістати вістку про надходячу банду.